

Spaniens elkollaps – varningssignal att ta på största allvar

Epoch Times den 31 juli 2025

Den 28 april drabbades Spanien och Portugal av ett avbrott som slog ut nästan hela det iberiska elsystemet. Haveriutredningen pekar inte ut väderberoende elproduktion som ensam orsak, men konstaterar att systemet hade låg förmåga att kontrollera spänningen – en svaghet som vind- och solkraft bidrog till att förstärka.

I Sverige står väderberoende el nu för omkring 27 procent av elproduktionen. Flera bedömare menar att andelen kan öka till 45 procent utan att det påverkar balansen – men Spaniens 56 procent fungerade bara fram till dagen då elsystemet kollapsade.

Utredningen beskriver hur snabba variationer i produktionen från sol- och vindkraft försvagade stabiliteten. Redan innan haveriet saknades tillräcklig reglerkapacitet. Endast elva termiska kraftverk var i drift – det lägsta antalet under hela året.

Systemet saknade tillräckligt många icke-väderberoende generatorer – såsom kärn-, vatten-, kol- och gaskraftverk – som krävs för att stabilisera spänningen. Utbyggnaden av vind- och solkraft har inte följts av nödvändig förstärkning av nät och reglerresurser.

Spanienkraschen är en varningssignal – ett elsystem med stor andel väderberoende produktion kräver massiv utbyggnad av elnät, reglerkraft och stabiliseringsresurser till mycket höga kostnader.

Sveriges tidigare energimix, med kärn- och vattenkraftens stora svängmassor, gav ett robust system där obalanser kunde förebyggas innan de uppstod.

Redan dagens nivå av väderberoende elproduktion medför betydande kostnader för att upprätthålla stabilitet i elnätet. Haveriet i Spanien visar att dessa kostnader kommer att öka kraftigt om vi fortsätter att bygga ut utan att samtidigt stärka grunden.

Fortsätter vi på den inslagna vägen ökar risken för landsomfattande elavbrott även i Sverige.

Magnus Henrekson

Per Fahlén